

Osallisuuden mahdollisuudet totuudenjälkeisenä aikana

Anna-Maria Isola
Bruno Sarlin -
seminaari

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Mitä osallisuus on?

Osallisuus on sosiaalisen alueella, ihmisten välillä tekemisessä, uskomuksissa ja kielessä muotoutuva suhde koetun hyvinvoinnin ja hyvinvoinnin lähteiden välillä. Se on mahdollisuutta vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja hyvinvoinnin lähteisiin.

Hyvinvoinnin lähteitä ovat **a) aineelliset mahdollisuudet**, kuten kohtuullinen toimeentulo, asuminen, sivistyminen ja harrastukset; **b) aineettomat mahdollisuudet**, kuten kieli, luottamus ja luovuus ja **c) niiden välimuodot**, kuten toimintavalmiuksia lisäävät palvelut, luonto, taide ja kulttuuri

Osallisuuden perusta

- Osallisuus on hyvinvoinnin ja toiminnan potentiaalia sekä toivoa:
 - autonomia, kyvykkyyden osoittaminen, yhteenkuuluminen, hyvän tekeminen (Deci & Ryan 1982; Martela & Ryan 2015)
 - elämän hallittavuus, ymmärrettävyys ja merkityksellisyys (Antonovsky 1979)
 - pystyvyys (self-efficacy, Bandura 1977)
 - motivaatio: tunteet, toimijauskomukset, tavoitteet (Ford 1992)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

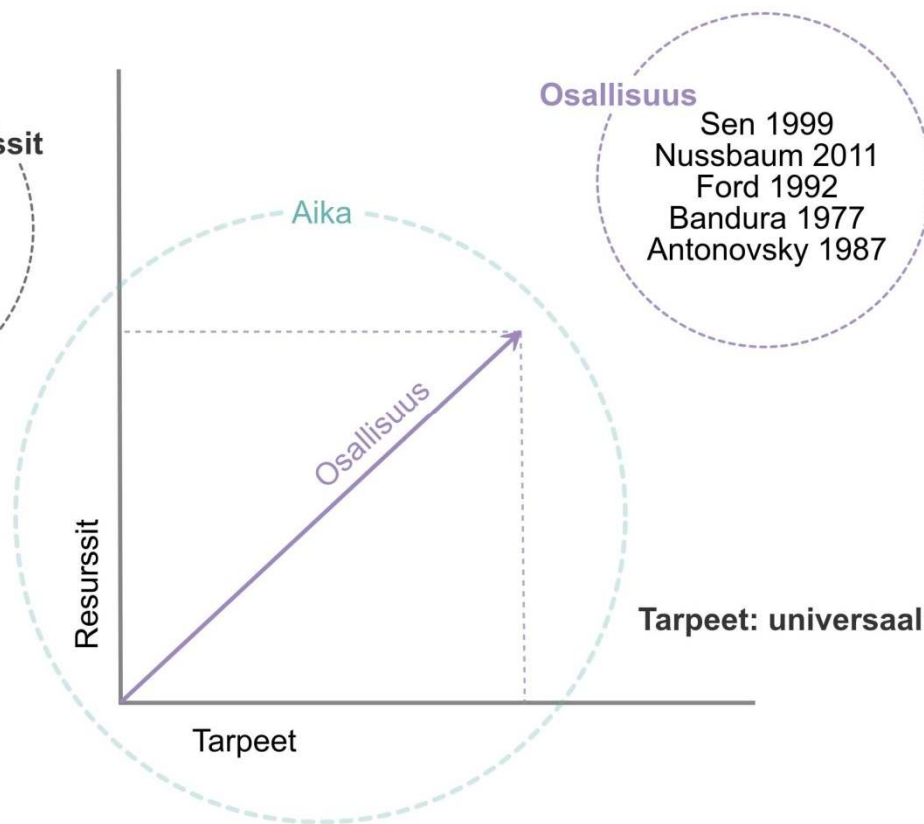

Osallisuuden osa-alueet

- Osallisuus omassa elämässä
 - Toimintaympäristön ymmärrettävyys, hallittavuus, toiveiden ja osaamisen näkyvyys, arvokkuuden kokemus, yhteys omaan toiminnan potentiaaliin – kasvaminen omiin mittoihinsa
- Osallisuus vaikuttamisen prosesseissa
 - Osallistuminen yhteisten resurssien, riskien ja potentiaalien hallintaan; keksiminen ja rajoittaminen
- Osallisuus merkityksellisyyttä rakentavissa vuorovaikutussuhteissa
 - Yhteisyys, yhteiskuntaryhmät ylittävän arvon luominen ja jakaminen, paikallisuus

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Resurssit
aineelliset,
aineettomat ja
niiden
välimuodot

Deci & Ryan 1985
Martela & Ryan 2015
Max-Neef 1991

Tarpeet: universaalit & suhteelliset

Oikeuttamisteoria ja valtapiirit

Laurent Thévenot & Luc Boltanski

- Kiistoissa toiminnan taustaoletukset tulevat näkyviksi. On löydettävä moraalinen periaate tai arvo, jonka vastapuoli hyväksyy
 - Markkinoiden valtapiiri
 - Teollisuuden valtapiiri
 - Kansalaisuuden valtapiiri
 - Maineen valtapiiri
 - Inspiraation valtapiiri
 - Kodin valtapiiri
 - Ekologian valtapiiri
 - Projektien valtapiiri

Hyvinvointivaltion oikeuttamisesta

- Hyvinvointivaltiota voidaan oikeuttaa useasta valtapiiristä käsin, esimerkiksi markkinat, teollisuus, kansalaisuus
- Oikeuttamiskiistat ovat eriytyneet:
 - Hyväosaisten ja keskiluokan hyvinvointivaltio?
 - Ja siitä erillinen köyhäinhoitovaltio?
- Miten oikeuttamiskeskustelut yhdistetään?
 - Onko ”osallisuus” asia, jonka kaikki osapuolet voisivat hyväksyä?
 - Ja miten hyvinvointivaltion oikeuttamisessa voitaisiin ammentaa inspiraation valtapiiristä?
- Miten luodaan yhteisyyttä – kestävän tulonjakopolitiikan perustaa?

Osallisuus vaikuttamisen prosesseista on myös osallisuutta kielestä ja kiistoista

- Episteeminen epäoikeudenmukaisuus: Syrjityillä ja valtaa vailla olevilla ihmisryhmillä ei ole termejä ja käsitteitä kuvaamaan epäoikeudenmukaisuuden kokemuksiaan (Fricker 2007; Hoggett 2001)
 - Ehkä myös näin: Ihminen ei ehkä hallitse niitä sanastoja ja kielipelejä, joilla hänet hyväksyttäisiin oikeuttamisen valtapiireihin
- Vaikeus ottaa etäisyyttä välittömästä tunteiden ja vuorovaikutuksen maailmasta niiden tuolle puolen vaikeuttaa myös refleктоimista ja tiedostamista

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

- *“Koin monta kertaa, että sisälläni asui hierarkkinen joukko persoonia, joista toiset jatkuvasti polkivat toisia näiden hiljaa hyväksyessä ja salliessa sen. Uudessa testamentissa Kristus kysyy pahan hengen nimeä, ennen kuin ajaa sen ulos, ja se vastaa: “Legioona, sillä meitä on monta.” Samalla tavoin koin kaikkien pahoinvointini syiden yksimielisesti sanovan minulle: “Nimeni on Legioona, sillä meitä on monta, useampia kuin mistä selviät, useampia kuin pystyt hoitelemaan. Siksi sinun pitää luovuttaa, alistua, lakata muuttamasta asiaintilaa.””*

Mathias Rosenlund

Kuohukuja 5

”Pihalla ja metsässä ei kuitenkaan ollut kyse pelkästä leikistä vaan jostain muustakin, suuremmasta ja tärkeämmästä. Leikin hallitsemiseen liittyi jotain kunnian kaltaista. Menestyessäni kasvoin aina vähän, ja se jokin suurempi puuttui, kun palasin kotiin huoneeseeni, jonka tapetit olivat kuluneet ja jossa kasoittain vaatteita ja leikkikaluja saattoi lojua pitkin lattiaa ja kirjoituspöytää viikkokausia yhteen menoon. Antautuessani täysillä leikkeihin käsitin itseni erilliseksi ihmisistä, jotka eivät niihin osallistuneet; leikkikaveruus oli esimerkiksi perheyhteyttä tärkeämpi, ainakin hetkittäin. Tämä erillisyys ei tietenkään kestänyt kerrallaan kuin muutamia tunteja, mutta ne olivat sitäkin tärkeämpiä sisältäessään kokemuksia, joita koti ja perhe eivät voineet tarjota.”

Mathias Rosenlund

Kuohukuja 5

